

LERUMS KOMMUN Sektor Infrosupport	
2011-04-01	
Diariernr. KS11.315	Arendetyp

Lerums kommun

Årlig granskning

Innehåll

1. Inledning	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Syfte och avgränsningar	2
1.3. Tillvägagångssätt	2
1.4. Fördjupade granskningar 2010	3
1.5. Förstudier 2010	3
2. Styrdokument	4
2.1. Vision	4
2.2. Mål och vilja	4
2.3. Budget 2010	5
2.4. Verksamhetsplan	5
3. Fördjupade granskningar 2010.....	7
3.1. Granskning av hur kommunen säkerställer personalförsörjning och kompetens	7
3.2. Ärendeprocessen	7
3.3. Granskning av implementering och efterlevnad av riktlinjer och rutiner inom äldreomsorgen	8
4. Kommunstyrelsens arbete under året avseende de olika sektorerna	10
4.1. Kommunstyrelsen	10
4.2. Visions- och utvecklingsnämnderna	16
4.3. Myndighetsnämnder	19
5. Övergripande bedömning av verksamheten under år 2010.....	22
5.1. Kommunstyrelsen och övriga nämnders ansvar	22
5.2. Ändamålsenlig skötsel	22
5.3. Ekonomiskt tillfredsställande verksamhet	22
5.4. Tillräcklig intern kontroll	22
5.5. Identifierade revisionsrisker inför 2011	22

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprovningen. Kommunallagen och God revisionssed förutsätter att all kommunal verksamhet granskas årligen. Begreppet all kommunal verksamhet avser, enligt den Goda seden, flera dimensioner såsom granskning av styrelser och nämnders verksamheter både i egen regi eller som genomförs av extern utförare. Den årliga granskningen delas in i en grundläggande del som innebär att för varje nämnd och styrelse följa, granska och pröva ansvarstagandet. Utöver det sker fördjupade granskningar i den omfattning som motiveras av revisorernas risk och väsentlighetsanalys och som behövs för att erhålla tillräcklig information till den slutliga bedömningen. Ernst & Young har på uppdrag av, och tillsammans med, de förtroendevalda revisorerna genomfört den grundläggande granskningen av kommunens nämnder, vilket avrapporteras nedan.

1.2. Syfte och avgränsningar

Den grundläggande granskningen innebär att revisorerna gör en översiktlig granskning av kommunens nämnder. Detta innebär att revisorerna på en övergripande nivå förhåller sig till om nämndens verksamhet är ändamålsenlig och bedrivs utifrån en god ekonomisk hushållning samt med en tillräcklig intern kontroll.

Syftet med granskningen är att utifrån en övergripande nivå ge svar på hur nämnder motar, genomför och återredovisar av Kommunfullmäktige beslutade mål och uppdrag.

1.3. Tillvägagångssätt

Den översiktliga delen av årlig granskning omfattar flera steg och genomförs löpande under revisionsåret genom att:

- Löpande ta del av grundläggande dokument, t.ex.
  - Mål- och vilja
  - Budgetdokument
  - Kommunstyrelsens verksamhetsplan
  - Ekonomi- och verksamhetsrapporter
  - Delårsrapporter
  - Bokslut
  - Protokoll¹
- Att kommunicera med den verksamhet som granskas
- Att bedöma om ansvarig nämnd/styrelse skapat förutsättningar för tillräcklig styrning och uppföljning
- Att granska nämnders och styrelser återslag till kommunfullmäktige och bedöma om den ger en rättvisande bild av uppnådda resultat i förhållande

¹ Nämndernas protokoll läses företrädesvis av de förtroendevalda revisorerna vilka ansvarar för att relevanta frågor tas upp till diskussion löpande under året.

till fastställda mål och beslutade åtaganden. Detta görs främst i samband med granskning av delårs- och årsbokslut.

1.4. Fördjupade granskningar 2010

Följande fördjupade granskningar har genomförts under 2010

- Granskning av hur kommunen säkerställer personalförsörjning och kompetens
- Ärendeprocessen
- Granskning av implementering och efterlevnad av riktlinjer och rutiner inom äldreomsorgen

De synpunkter och rekommendationer som framkommit i de fördjupande granskningarna ligger även de till grund för våra bedömningar i den grundläggande granskningen.

En kortfattad beskrivning av vad som framkommit i dessa granskningar återges under avsnitt 4.

1.5. Förstudier 2010

Utifrån revisorernas nya arbetssätt revisionsåret 2010 har följande förstudier genomförts och dokumenterats:

- Förstudie sektor samhällsbyggnad
- Förstudie sektor vård- och omsorg
- Förstudie av hur det kommunala ansvaret för psykiatri är organiserat

2. Styrdokument

Lerums kommuns övergripande styrdokument utgör en helhet och ska utgöra en logisk följd av varandra samtidigt som de utgör delar av styrningens årscykel.

Som grund för styrprocessen i kommunen finns fullmäktiges långsiktiga **vision** för kommunen. Utifrån visionen anger kommunfullmäktige mål och viljeinriktning för kommunens verksamheter under mandatperioden. Detta återfinns i dokumentet "**Mål och Vilja**"². Utifrån dokumentet "Mål och Vilja" sätter **budgeten** ramarna för de resurser och den verksamhet som kommunstyrelsen har i uppdrag att genomföra det kommande året, samt en plan för ytterligare två år. Med budgeten som grund ger kommunstyrelsen kommunförvaltningen en uppdragsbeskrivning för att uppfylla målen i budget i form av en **verksamhetsplan**. **Arsredovisningen** utgör den sista delen i processen och avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige efter verksamhetsårets slut. Den följer upp hur verksamheten arbetat med uppdraget under året som gått utifrån budgeten.

2.1. Vision

Kommunfullmäktige har i november 2009 antagit en ny vision, Vision 2025 för Lerums kommun, som ersätter den tidigare visionen, Vision 2010. Samtliga partier i fullmäktige är överens om innehållet i visionen och alla nämnder har i uppdrag att arbeta för att visionen ska förverkligas. Lerums kommuns önskvärda framtidsbild beskrivs i visionen. Visionen är resultatet av diskussioner mellan kommuninvånare, representanter från organisationer, politiker och tjänstemän.

2.1.1. Innehåll Vision 2025

Lerums vision är att bli Sveriges ledande miljökommun till år 2025 eller tidigare. Visionen slår fast att Lerums kommun ska kännetecknas av:

- Hållbarhet
  - Här verkar alla tillsammans för ett hållbart samhälle kulturellt, socialt och miljömässigt. Vi tänker globalt och agerar lokalt.
- Kreativitet
  - Här är vi öppna och välkomnande gentemot nytänkande och utveckling. Vi som bor och verkar här engagerar oss inom lärande, kompetensutveckling och ny teknik.
- Inflytande
  - Här har vi alla möjligheter att utöva inflytande över vår situation i alla skeden av livet. Samtidigt känner vi ansvar för andra och för det gemensamma.

2.2. Mål och vilja

Dokumentet innehåller övergripande inriktning och mål för verksamheten. Dessa inriktningar utgör grunden för kommunfullmäktiges budget för år 2009-2010. Dokumentet ska gälla för en mandatperiod, men översyn och eventuella revideringar ska ske årligen.

² Från och med 2011 benämns dokumentet Vilja och Mål

Av dokumentet framgår att kommunens styrinstrument ska innehålla tre övergripande inriktningar som omfattar alla kommunens verksamheter, dessa är:

- Kvalitetssäkring, som innebär att på ett systematiskt sätt arbeta med planering, genomförande, uppföljning och ständiga förbättringar i verksamheten.
- Valfrihet, som innebär att invånarna främst ska ges rätt att fatta beslut i frågor där individen kan fatta beslut. Valfrihet anges som viktigt för att invånarna ska kunna påverka sitt och sin familjs liv. Genom valfrihet främjas utvecklingen och kvaliteten i den kommunala verksamheten.
- Konkurrensutsättning, som innebär att kommunen ska pröva om ett privat företag, kooperativ eller en förening kan drivas helt eller delvis kommunalt finansierad verksamhet som ett alternativ till drift i egen kommunal regi.

2.3. Budget 2010

Utifrån dokumentet "Mål och vilja" sätter budgeten ramarna för de resurser och den verksamhet som kommunstyrelsen har i uppdrag att genomföra det kommande året, samt en plan för ytterligare två år. Av budget för år 2010 framgår de mål, inriktningar och uppdrag som ska vara styrande för årets arbete. Dessa redovisas under rubrikerna:

- Kvalitet
- Valfrihet och mångfald
- Klimat
- Tillväxt
- Hälsa

Under respektive rubrik presenteras mål, inriktningar och uppdrag, vilka ska utgöra grunden för uppdraget till förvaltningen. Mål, inriktningar och uppdrag finns formulerade för samtliga sektorer inom kommunförvaltningen.

För budget 2010 har samma modell för resursfördelning använts som för 2009. Arbetet med att ta fram förslag till budget har utgått från ett helhetstänkande, att kommunförvaltningen har en gemensam budget och att sektorerna inom den tar ett gemensamt ansvar för ökade kostnader till följd av större förändringar. Utgångspunkten i budgetarbetet är tidigare års procentuella fördelning mellan sektorerna.

Budgetmodellen bygger på att gemensamma åtaganden synliggörs utifrån analysen och dras ifrån kommunens totala intäkter, innan resurser fördelas till sektorerna inom förvaltningen.

2.4. Verksamhetsplan

Med budgeten som grund ger kommunstyrelsen kommunförvaltningen en uppdragsbeskrivning för att uppfylla målen i budget i form av en verksamhetsplan. Från föregående år har det skett förändringar i verksamhetsplanen för 2010, vilka är:

- Kommunfullmäktiges målformuleringar formuleras per verksamhetsområde, inte per sektor som under tidigare år. De ekonomiska resurserna fördelas dock per sektor likt tidigare år.
- Kommunfullmäktiges mål är indelade i tre kategorier:

- *Inriktningsmål* som ska tydliggöra inriktning och prioritering för verksamheten och som ska ligga till grund för planering och genomförande. Inriktningsmålen följs upp utifrån hur målen styr verksamheten och vilka aktiviteter som genomförts för att förverkliga inriktningen.
- *Resultatmål* som ska tydliggöra kvalitetsnivåer och resultatnivåer för verksamheten. Till resultatmålen kopplas indikatorer som tydliggör vilka resultat som ska uppnås för att nå målet. Resultatmålen följs upp utifrån hur väl indikatorerna har uppnåtts och vilka aktiviteter som genomförts för att nå förväntade resultat.
- *Kommunfullmäktigeuppdrag* är mål som är utformade som uppdrag för verksamheten och som tydliggör aktiviteter som ska genomföras. Kommunfullmäktigeuppdragen följs upp utifrån om uppdraget är genomfört eller inte och vilka aktiviteter som genomförts för att uppfylla uppdraget.

Under respektive måltyp fördelas målen i enlighet med de målområden som återfinns i budget 2010: Kvalitet, valfrihet och mångfald, klimat, tillväxt och hälsa.

- Aktiviteterna har ersatts med indikatorer för att fokusera på vilka resultat som ska uppnås, och inte i förhand definiera de aktiviteter som ska genomföras. Förändringen innebär att förvaltningen löpande ska arbeta fram förslag till strategier med prioriteringar och aktiviteter för att nå förväntade resultat.

I verksamhetsplanen för år 2010 framgår för varje verksamhetsområde inriktningsmål, resultatmål med indikatorer, kommunfullmäktigeuppdrag, kommunstyrelseuppdrag samt tjänstegarantier. För indikatorerna redovisas nuläge samt delmål för 2010.

3. Fördjupade granskningar 2010

Nedan redogörs för de viktigaste iakttagelserna och rekommendationerna som framkommit i de fördjupade granskningar som genomförts under 2010.

3.1. Granskning av hur kommunen säkerställer personalförsörjning och kompetens

Bakgrunden till granskningen är att det i revisorernas dialog med kommunfullmäktige framkom att fullmäktigeledamöterna bedömt att det finns en risk för att kommunen kan få svårigheter att säkerställa nödvändig kompetens hos medarbetarna och i organisationen i samband med pensionsavgångar, personalförändringar och omorganisering.

Syftet var att granska hur kommunen arbetar för att säkerställa att avgångar av olika slag inte innebär att kommunen förlorar för verksamheten väsentlig kompetens. Det innebar också att bedöma hur kommunen säkerställer kompetensutveckling av egen personal. Granskningen avgränsades till att granska kommunens centrala rutiner avseende revisionsfrågorna ovan och avgränsades till kommunledningen samt personalenheten under sektor infrasupport.

Av granskningen framkom att det finns en god medvetenhet bland intervjuade tjänstemän kring betydelsen av att arbeta aktivt med personalförsörjning och kompetensutveckling bland medarbetarna. En stor del av ansvaret för att säkerställa personalförsörjning och kompetens vilar på respektive sektor med dess olika enheter och chefer.

Granskningen visade också att det i hög utsträckning saknas styrdokument inom området och kommunstyrelsen, och i förlängningen sektor infrasupport och personalenheten, utövar en begränsad uppsikt kring vilka åtgärder som respektive sektor vidtar för att säkerställa försörjningen av personal och kompetens inom den egna verksamheten.

Lerums kommun har startat en översyn av arbetsgivarpolitiken och dess styrdokument med syftet att säkerställa att Lerums kommun förblir en attraktiv arbetsgivare och attraherar personal som aktivt bidrar till att kommunen når beslutad vision 2025.

Kompetensöverföringen bland medarbetare lyfts fram som ett utvecklingsområde. Centrala rutiner och processer behöver i högre utsträckning dokumenteras och göras tillgängliga via kommunens intranät, i syfte att underlätta för nyanställda eller andra medarbetare som skall ta över arbetsuppgifter ifrån de som slutar.

Med hänsyn till kommunstyrelsens ansvar som anställande myndighet och för personalpolitiken bedömer revisorerna att det är väsentligt att kommunstyrelsen har en god uppsikt kring försörjningen av personal och kompetens inom den egna verksamheten och därmed utvecklar den politiska styrningen och uppföljningen inom området.

3.2. Ärendeprocessen

Den kommunala verksamheten som de förtroendevalda har att ansvara för är komplex. De förtroendevalda ledamöterna i kommunstyrelsen är i hög grad i sitt beslutsfattande beroende av tjänstemännen och deras förmåga att ta fram kvalitativa beslutsunderlag.

Den kommunala organisationen i Lerum har utvecklats under de senaste åren. De beslut som kommunstyrelsen har att fatta påverkar i större omfattning fler verksamheter. Övriga nämnder, förvaltning och sektorer förväntas ha en förmåga att hålla ett helhetsperspektiv i ärendeberedning och i beslut. Detta kräver en förmåga till samverkan över organisatoriska

gränser. Det kräver även en god struktur för utrednings- och beslutsprocessen så att helhetsperspektivet säkerställs.

Syftet med granskningen var att granska att ärende- och beslutsprocessen i kommunstyrelsen är ändamålsenlig och effektiv. Granskningen begränsades till att omfatta ett urval av ärenden beredda under år 2009 och som har eller troligtvis skall behandlas i kommunfullmäktige.

Granskningen visade att det finns en god formell struktur i form av upprättade rutiner som beskriver ärendeprocessen i Lerums kommun. Det finns rutiner och processer för hur förvaltningen säkerställer kvaliteten i beslutsunderlag men granskningen visar att kvaliteten på beslutsunderlagen varierar och att kvalitetssäkringsprocessen i högre utsträckning skulle kunna vara känd hos kommunstyrelsens ledamöter.

Utredningsuppdragen från kommunstyrelsen varierar i tydlighet och ärenden tidsbestäms inte för återrapportering i särskilt hög utsträckning. Förvaltningens kompetens för utredningsuppdragen säkerställs genom rekrytering och kompetensutveckling. Vi noterar i genomförd granskning att det förekommer att ärenden fördröjs på grund av att befintlig kompetens inom förvaltningen inte varit tillgänglig för utredningsuppdragen.

Kommunstyrelsens ledamöter ges förutsättningar att sätta sig in i beslutsunderlag genom att den övergripande processen för hur ett ärende skall handläggas inför sammanträdena följs. Granskningen visar dock att det ibland är svårt för ledamöterna att sätta sig in i ärenden på ett tillfredsställande sätt på grund av varierande kvalitet i beslutsunderlagen. Det förekommer i relativt liten utsträckning att beslutsunderlag presenteras vid sittande bord. När detta inträffar berör det ofta remissvar till andra myndigheter med kort svarstid för kommunen.

Vi noterar inom ramen för granskningen att det inte finns någon generell rutin i kommunstyrelsen för att följa upp och återrapportera de ärenden som är tidssatta av fullmäktige.

Avslutningsvis bedömer vi att det finns en god formell struktur för ärende- och beslutsprocessen i Lerums kommun men att det föreligger förbättringsmöjligheter i hur kommunstyrelsen säkerställer kvaliteten i ärende- och beslutsprocessen.

3.3. Granskning av implementering och efterlevnad av riktlinjer och rutiner inom äldreomsorgen

Sedan den så kallade Ädelreformen i början av 1990-talet har kommunerna det samlade ansvaret för nästan all omsorg och vård av äldre, med undantag för akutsjukvård och läkarkontakter. Äldreomsorgen är en stor och betydande del av kommunens verksamhet.

Revisorerna genomförde under våren 2010 med stöd av sakkunnigt biträde från Ernst & Young en förstudie med inriktning på äldreomsorgen och sektor Vård och Omsorg. Förstudien visade att sektorn utarbetat en rad rutiner och riktlinjer för hur arbetet inom äldreomsorgen ska bedrivas, bland annat avseende trygghetsplatser, hantering av privata medel, upprättande av individuella omsorgsplaner, anmälan om missförhållanden i äldreomsorgen enligt Lex Sarah samt kvalitetsbrister inom äldreomsorgen. Revisorerna bedömde att det var väsentligt att gå vidare och göra en fördjupad granskning av vilket genomslag styrdokument, riktlinjer, rutiner etc. har i det direkta vårdarbetet på särskilda boenden inom äldreomsorgen och hur nämnden säkerställer att rutinerna och riktlinjerna efterlevs.

Länsstyrelsen genomförde 2007 en tillsyn av äldreomsorgen inom Lerums kommun. Revisorerna har också i föreliggande granskning följt upp vilka åtgärder som vidtagits utifrån de synpunkter som lämnades vid tillsynen.

Syftet var att granska om kommunens äldreomsorg bedrivs ändamålsenligt, det vill säga i enlighet med antagna riktlinjer och rutiner.

Av granskningen framgår att det finns en otydlighet inom sektor vård och omsorg kring vilka mål som styr verksamheten. Ett arbete pågår inom sektorn med att förtydliga styrkedjan genom framtagandet av ett dokument som beskriver styrningen från vision, "Mål och vilja", budget och verksamhetsplan.

En rad riktlinjer och rutiner finns framtagna för äldreomsorgen i Lerums kommun. Granskningen visar att enhetschefer ansvarar för att informera medarbetarna om dessa. Sektorn gör ingen uppföljning av huruvida medarbetarna känner till riktlinjer och rutiner eller huruvida de efterlevs. Granskningen av ett urval av genomförandeplaner visar att det finns skillnader mellan den information som läggs in i IT-systemet Magnacura och de planer som upprättas på pappersblanketter. I över hälften av genomförandeplanerna framgår inte om och på vilket sätt den enskilde utövat inflytande över planeringen, vilket inte är förenligt med socialstyrelsens allmänna råd.

Granskningen visar att Lerums kommun har utvecklat avvikelshanteringssystem med dokumenterade riktlinjer för hantering av såväl missförhållanden som medicinska avvikelser och fallskador. Det bedrivs ett kvalitetsutvecklingsarbete inom äldreomsorgen med stöd av flera metoder. Sektorns pågående arbete med kvalitetsuppföljning är en viktig del i arbetet.

Sektorn har genomfört en rad åtgärder till följd av resultatet av Länsstyrelsens tillsyn 2007. Det kan dock konstateras att några av de brister som kommenterades inte har åtgärdats och vi har inom ramen för granskningen inte kunnat ta del av någon sammanställd uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån tillsynen eller dess effekt.

Utifrån resultatet av granskningen lämnas följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen och sektor vård och omsorg bör utveckla sin interna styrning och kontroll. Kommunstyrelsen i dess roll som ansvarig nämnd bör förtydliga styrkedjan för verksamheten samt tillse att sektorn utvecklar rutiner för ökad kontroll av efterlevnaden till riktlinjer och rutiner samt för att säkerställa att de på Lernet utlagda riktlinjerna är aktuella.
- Riktlinjerna för anmälan om missförhållanden enligt Lex Sarah bör omgående revideras så att de innehåller korrekt information om vilken nämnd som ansvarar för att behandla avvikelserna.
- De särskilda boendena bör utveckla dokumentationen i vårdtagarnas genomförandeplaner så att dessa uppfyller kommunens riktlinjer och följer de rekommendationer som Socialstyrelsen ger. De särskilda boendena rekommenderas också att se över den dubbla hanteringen av genomförandeplanerna som sker idag eftersom detta enligt vår mening innebär en risk då informationen om den enskilde vårdtagaren inte finns samlad på ett och samma ställe.
- De särskilda boendena bör utveckla uppföljningen och dokumenteringen av kvalitetsarbetet.

4. Kommunstyrelsens arbete under året avseende de olika sektorerna

4.1. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens uppgift är bl.a. att leda och samordna drift och förvaltning av kommunens alla verksamheter, bereda eller yttra sig i ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige, att arbeta fram förslag till budget och bokslut, verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag.

4.1.1. Kommunövergripande

Kommunstyrelsen antog den 28 januari 2010 förvaltningsledningens förslag till förverkligande av visionen. Förslaget innehåller i huvudsak fem arbetsområden; Byt fokus i samhällsbyggandet, ändra energianvändningen, skapa beredskap mot annat klimat, skapa nya hållbara jobb och gör det lättare att leva klimatsmart i Lerum.

Arbetet med intern styrning och kontroll har utvecklats under 2010 i hela kommunförvaltningen, i huvudsak på sektorsledningsnivå. Konkret har det inneburit att ett omfattande arbete med riskanalys påbörjats, förbättringsområden identifierats, centrala resurser tillsatts för att stödja arbetet och kontrollplaner börjat ta form. Kommunstyrelsen beslutade 2010-10-13 att godkänna kommunförvaltningens förslag till arbetsgång avseende intern styrning och kontroll. I tjänsteskrivelse, daterad 2010-09-21, framgår att arbetet med intern styrning och kontroll är ett utvecklingsarbete som behöver pågå kontinuerligt under en längre tid framöver. Detta innebär närmast att integrera kontrollplaner i kommunens planerings- och uppföljningsprocesser samt att ta fram riktlinjer och tydliga anvisningar för den praktiska tillämpningen av modellen. Kommunledningsstaben samordnar arbetet med intern styrning och kontroll och ansvarar för att utveckla arbetssätt i nära samarbete med sektorerna för att säkerställa förankring och etablera gemensamma utgångspunkter och ett effektivt arbetssätt.

Projektet "Så styr vi Lerum" som pågått sedan 2007 har avslutats under 2010. Huvudresultatet av projektet är styrkedjan som tagits fram för att stödja kommunens nya organisation. Styrkedjan utgörs främst av styrdokument såsom Mål och Vilja, budget och verksamhetsplanen. Kommunstyrelsen har beslutat att kommunens styrmodell ska utvärderas en gång per år och att särskild fokus då ska läggas på att säkerställa att styrkedjan mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelse och förvaltning fungerar på ett bra sätt.

Förvaltningen fick 2009 i uppdrag att ta fram förslag till bostadsstrategi. Strategin ska vara ett verktyg för kommunstyrelsen att genomföra den bostadspolitik som kommunfullmäktige bestämt. 2010-12-08 redovisas förslag till inriktning för arbetet. För politisk ledning av bostadsstrategi utses i början av året arbetsutskottet som styrgrupp. Kommunstyrelsen beslutar att pågående arbete med bostadsstrategi ska ske enligt följande tre inriktningar (som återges i tjänsteskrivelse daterad 2010-11-25):

- Förtätning i närhet till kollektivtrafikens huvudstråk
- Blandning av bostäder, handel, offentliga nyttigheter och kultur
- Grönblå gestaltning och exponering av förnyelsebara energikällor

Lerums kommun har undertecknat CEMR:s (Council of European Municipalities and Regions) deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män. Den är tänkt att fungera som ett verktyg för kommuner, landsting och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. Undertecknande ansluter sig till deklarationens sex principer om jämställdhet och förbinder sig att verka för ett förverkligande av dessa. Därutöver finns 30 artiklar som fungerar som ett stöd i hur man går från ord till handling.

4.1.2. Sektor Lärande

Kommunstyrelsen har inom sektor lärande hanterat flera ärenden under 2010. Nedan presenteras sektorns arbete utifrån det som framkommit i kommunstyrelsens protokoll och de mål som återfinns i verksamhetsplanen.

Sektor lärande har tagit fram rutiner för ett aktivt skolval. Valet av förskoleklass och skolår sex görs genom att vårdnadshavare fyller i en valblankett istället för att elever per automatik placeras enligt närhetsprincipen. Sektorn har även arbetat med målet om individanpassad skolstart. Hur organisationen är utformad skiljer sig åt mellan enheterna, där enheterna arbetar utifrån en F-1 organisation, F-2 organisation eller genom ett utvecklat samarbete mellan förskoleklass och årskurs ett.

Sektor lärande presenterade under 2010 ett förslag på samverkansöverenskommelse mellan Lerums kommun och Polismyndigheten i Västra Götaland, rörande det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. I förslaget presenterades följande prioriterade samverkansområden; Alkohol och andra droger bland ungdomar, trygghet och trafik. I förslaget presenteras också en åtagandeplan där respektive parts åtaganden inom respektive område framgår. Syftet med överenskommelsen är att utöka, fördjupa och utveckla samarbetet mellan kommunen och polisen med det övergripande målet att tryggheten ska öka och brottsligheten minska. Uppföljningen ska årligen utföras av beredningsgruppen för brotts- och drogförebyggande arbete. Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med sektor lärandes förslag.

I juni 2008 beslutade kommunfullmäktige att skapa tre nya grundskolor i Gråbo kommun-del. I beslutet stod det bland annat att minst en skola planerades att upplåtas till en friskola. Gemensamt för de tre skolorna är det koncept som kommunstyrelsen slagit fast: mål för lärmiljön. Skolorna kommer få egna profiler som innebär fördjupning i vissa ämnen. Genom tät samverkan och byte av lokaler mellan skolorna skall alla elever i Gråbo kunna ta del av de olika profilerna och de lokaler som kommer utrustas utifrån skolans profil. Det innebär som sagt ett starkt krav på samverkan skolorna emellan så att lokalerna används optimalt med den kvalitet det innebär. 2010-12-15 beslutar kommunstyrelsen att de tre planerade F-9-skolorna i Gråbo ska drivas av kommunen som enda huvudman. Av kommunstyrelsens protokoll framgår att konceptet med tre profilskolor, varav en fristående, med krav på lokalsamverkan mellan skolorna inte ger de bästa förutsättningarna för en friskola. Kommunen kan och får inte reglera samverkan mellan kommunala och fristående aktörer och satsningen får därmed bäst förutsättningar med kommunen som enda huvudman. Kommunstyrelsen beslutar även att uppdra åt förvaltningen att ta fram en handlingsplan med syfte att förbättra fristående skolors möjligheter att etablera sig i kommunen. Förvaltningen ska senast 30 april 2011 återkomma till kommunstyrelsen med en redogörelse över handlingsplanen.

Sektor lärande har bedrivit ett likabehandlingsarbete sedan 2005. I en rapport redogörs för hur likabehandlingsarbetet bedrivits från 2005-2009. Där framgår det att likabehandlingsarbetet är väl förankrat i alla skolor och att man bedriver ett medvetet värdegrundsar-

bete. Det lyfts dock fram att det finns delar i vissa av enheternas likabehandlingsplaner som skulle behöva åtgärdas. Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att fortsätta arbetet med att utveckla och förbättra likabehandlingsplanerna.

Sektor lärande har i slutet av året fått i uppdrag att upphandla fristående kurser inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. I tjänsteskrivelse, daterad 2010-10-11, lyfter sektor lärande fram ett antal fördelar med att upphandla nämnda verksamhet. Att upphandla verksamheten bedöms öka möjligheten att möta individuella utbildningsbehov genom ett breddat kursutbud, öka förmågan att utifrån förändringar i efterfrågan och skiftande ekonomiska förutsättningar kunna ändra kursutbudet samt ge en ökad organisatorisk effektivitet och möjlighet till ekonomisk effektivisering.

Sektor lärande har under året lämnat uppföljning avseende hur de arbetar med övriga uppsatta mål för verksamheten. Bland annat har sektorn lämnat uppföljning av hur de socioekonomiska resursmedlen som fördelats till för- och grundskola har använts samt vilka effekter de bedöms ha fått för respektive skola.

Ett av kommunfullmäktigeuppdragen i verksamhetsplanen för 2010 var att kulturskolans utveckling krävde förändrade lokaler. Kulturskolans lokaler i Stenkullen brann ned till grunden i början av 2010. Innan branden fanns ett beslut om att kulturskolan skulle flytta in i bibliotekets lokaler, då bibliotekets verksamhet i sin tur skulle flytta till Resecentrum när det är färdigställt. Enligt tjänsteskrivelse från 2010-10-15 så får detta konsekvensen att Kulturskolan får verka i temporära paviljonger fram till dess. Inget beslut har dock tagits under 2010.

I början av året beslutade kommunstyrelsen att uppdraga åt förvaltningen att ta fram en handlingsplan för att minska barngrupperna med ett (1) barn. Fokus ska vara på barn i gruppen mellan 1-3 år och handlingsplanen ska utgå ifrån att faktiskt minska barngrupperna och inte för tillskott av personal. Uppdraget innefattar även att se på lokaler. Det beslutades om en satsning på 18 mkr (helårsbasis) för att minska barngrupperna, vilket ledde till en höjning av barnpengen från och med augusti 2010. Kommunstyrelsen beslutade även om att bygga ut Hästhagens förskola med ytterligare två avdelningar samt att en ny förskola på fyra avdelningar byggs vid Berghultsskolan.

4.1.3. Sektor Samhällsbyggnad

Kommunstyrelsen har inom sektor samhällsbyggnad hanterat flera ärenden under 2010. Nedan presenteras sektorns arbete utifrån det som framkommit i kommunstyrelsens protokoll och de mål som återfinns i verksamhetsplanen.

Under året har sektor samhällsbyggnad arbetat för att nå uppsatta mål kring minskning av buller från järnväg och motorväg. Målet är dock inte uppfyllt och inga åtgärder har vidtagits. Arbetet har i huvudsak fokuserat på vilka åtgärder som kan/bör vidtas för att uppnå målet på sikt. Arbetet pågår men i uppföljning av mål i november framgår det att målet för 2010 inte är uppfyllt.

Bygglovsenheten har under året haft ett ansträngt personalläge och handläggningstiden för ärenden har förlängts. 2010-11-24 ger kommunstyrelsen kommundirektörerna i uppdrag att genomföra en analys av situationen inom kommunens bygglovsenhet och att därefter ta fram förslag till en åtgärdsplan samt att inom tre månader återkomma till kommunstyrelsen med en lägesrapport av uppdraget.

Fem trygghetsvandringar har genomförts under året, i enlighet med beslutad plan. Åtgärder som behöver genomföras, utifrån de synpunkter som framkommit vid trygghetsvandringarna, kommer dock att skjutas på framtiden. Även insatser gällande beläggningsunderhåll kommer att behöva senareläggas. Detta på grund av att beslut om åtgärdsprogram för att hämta in de ekonomiska underskott som uppstått under vintern väntades få effekter på arbetet med de trygghetsmål som kan kopplas till den yttre miljön.

Sektor samhällsbyggnad har under året, tillsammans med externa aktörer, ordnat fyra klimatevent som bland annat syftar till att minska klimatbelastningen från hushåll och företag. Utöver detta planerades i början av året ett antal mindre föredrag och seminarier samt klimataktiviteter i samband med andra kommunala arrangemang såsom exempelvis näringslivsdagar.

Sektor samhällsbyggnad genomför årligen 6-8 företagsbesök tillsammans med representanter från KS. Sektorn skickar även ut ett digitalt nyhetsbrev var sjätte vecka till ca 1000 mottagare i regionen, främst lokala företagsledare men även andra nyckelpersoner och beslutsfattare. I slutet av året startades en starta eget kurs för entreprenörer. Utöver detta har de en rad ytterligare pågående eller planerade aktiviteter inom näringslivsområdet.

Ett av de inriktningsmål som är uppsatta avseende näringsliv och företagande är att kommunen ska ta tillvara den resurs som invandrare utgör i form av kompetens och entreprenörsanda. Sektor samhällsbyggnad har påbörjat detta arbete, men mycket återstår. Det behövs bland annat en analys av hur stor gruppen (befintliga eller potentiella) entreprenörer med utländsk bakgrund är i Lerums kommun, samt vilken typ av stöd denna grupp behöver för att enklare kunna utveckla sina företag. Inför att resurser för sådan analys frigörs, förhoppningsvis 2011, fokuserar förvaltningen på grundläggande informationstillfällen för målgruppen i samverkan med kringliggande kommuner och experter på området, samt generella starta eget kurser som är tillgängliga för alla.

Sektor samhällsbyggnad har sedan 2009 bedrivit projektet Rework Lerum vars övergripande syfte är att skapa nya jobb som stödjer en hållbar samhällsutveckling. Den första fasen är nu avslutad och kommunstyrelsen beslutar att sektor samhällsbyggnad i det fortsatta arbetet ska fokusera på följande tre fokusområden:

- Rework Gråbo
- Kompetenscentrum för affärsdriven miljöutveckling
- Gröna feriearbeten i kommunen

Förvaltningen ges även i uppdrag att presentera en uppföljning av gröna feriearbeten i kommunen samt presentera en definition av detta begrepp.

I samband med delårsrapporten föreslog kommunförvaltningen att inte genomföra en egen NKI-undersökning gällande kommunikationen mellan företag och kommunen såsom myndighet, som är ett av de mål som är formulerat i verksamhetsplanen.

4.1.4. Sektor Infrastruktur

Kommunstyrelsen har inom sektor infrastrukturstöd hanterat flera ärenden under 2010. Nedan presenteras sektorns arbete utifrån det som framkommit i kommunstyrelsens protokoll och de mål som återfinns i verksamhetsplanen.

Kommunstyrelsen har beslutat att genomföra upphandling av Elektroniskt handelssystem. E-handelssystemet syftar bland annat till att förbättra styrning och rationalisera faktura-

hantering. Sektorns bedömning är att kommunen kan minska sina kostnader genom att öka styrningen och därmed förbättra ramavtalstroheten.

Under året har en chefspolicy och chefskriterier tagits fram. Chefspolicyn betonar tre roller som överordnade i chefsuppdraget: arbetsgivarrepresentant, ledare och verksamhetsansvarig. Detta bryts sedan ner till chefskriterier som kan användas vid utvecklingssamtal och lönesättning.

Bestämmelser om ersättning för kommunalt förtroendevalda har reviderats för 2011. Beslut har även tagits om att stickprovskontroll skall införas beträffande de förtroendevaldas förlorade arbetsinkomst.

4.1.5. Sektor Vård och omsorg

Kommunstyrelsen har inom sektor vård och omsorg hanterat flera ärenden under 2010. Nedan presenteras sektorns arbete utifrån det som framkommit i kommunstyrelsens protokoll och de mål som återfinns i verksamhetsplanen.

Sektor vård och omsorg har under året arbetat fram en strategi för att öka mångfalden av boenden inom vård och omsorg. I en upprättad rapport beskriver sektorn mångfald av boenden i olika nivåer: mångfald av olika utförare, mångfald genom profilering av boenden inom en utförare samt mångfald av inriktning inom ett specifikt boende. I strategin framgår hur och vad som ska göras på de olika nivåerna för att uppnå det av kommunfullmäktige formulerade målet. Kommunstyrelsen uppmanar sektorn att använda den föreslagna strategin i det fortsatta arbetet.

Sektor vård och omsorg har sedan flera år haft en samverkan med frivilligsektorn, främst inom äldreomsorgens boenden. Under 2009 startade en särskild verksamhet som syftar till att utveckla samverkan med frivilligsektorn till båda parter nytta. Detta lyfts även fram i verksamhetsplanen där det framgår att samverkan med frivilligorganisationer ska öka. Under året har kommunfullmäktige antagit en policy för samverkan med frivilligsektorn, vilken sektor vård och omsorg kommunicerar till såväl frivilligorganisationer som enskilda frivilliga.

Sektor vård och omsorg har under året utrett möjligheten att införa en anhöriglots. Bedömningen är att det finns en möjlighet att införa anhöriglots i kommunen. Anhöriglots bör finnas för att informera och ledsaga anhöriga så att de får rätt stöd och insatser från kommunen och andra myndigheter. Den på sektorn planerade bemanningsenheten bedöms även kunna fungera som anhöriglots, vilket gör att kostnaden för anhöriglots bedöms kunna bli marginell. Kommunfullmäktige beslutar i november att uppdra åt kommunstyrelsen att införa anhöriglots enligt förslaget.

Arbetet med att utveckla en mer kostnadseffektiv verksamhet inom äldreomsorgen och omsorgen om människor med funktionsnedsättning har enligt sektorn intensifierats. Volymer och vårdtyngd har dock ökat vilket påverkat möjligheten att bedriva en mer kostnadseffektiv verksamhet negativt. Även inom hemvården pågår ett arbete med att begränsa kostnadsutvecklingen, men samtidigt behålla god kvalitet. Hemvårdens arbete består bland annat av försök att minimera den tid som personalen lägger på planering, dokumentation och resor. Sektorn lyfter dock fram att en ökad vårdtyngd kräver ökad samverkan och dokumentation för att stödet ska bli fullgott. Att minimera den tid som personalen lägger på detta medför en risk för att den enskilde blir lidande om informationsöverföringen mellan olika vårdgivare eller inom kommunen minskar.

Vård och omsorg hade som mål att 80 % av brukarna ska vara nöjda med särskilda boenden och hemvården. Föregående år var andelen nöjda brukare i särskilda boenden 98 % och hemvården 95 %, för 2010 är motsvarande siffror 92 % resp. 94 %. Andelen nöjda brukare är således lägre än föregående år men uppfyller fastställt delmål för 2010.

Andelen kravodlade livsmedel i kommunens måltidsverksamhet har ökat från 15,8% 2009 till 17,9 % under första halvåret 2010.

4.1.6. Sektor Individ och familjeomsorg

Kommunstyrelsen har inom sektor individ och familjeomsorg hanterat flera ärenden under 2010. Nedan presenteras sektorns arbete utifrån det som framkommit i kommunstyrelsens protokoll och de mål som återfinns i verksamhetsplanen.

En av de viktigaste uppgifterna inom sektor individ och familjeomsorg är att bryta utanförskap och öka sysselsättningen. De ska även arbeta för att motverka ungdomsarbetslösheten. En av de arbetsmarknadsåtgärder som sektor individ och familjeomsorg kontinuerligt samarbetar med arbetsförmedlingen om är arbetsmarknadsprojektet LYFT. I början av året tecknades en central överenskommelse om arbetsmarknadsprojektet LYFT och därefter förhandlade Lerums och Partille kommun fram ett lokalt avtal med Arbetsförmedlingen Lerum/Partille. Övriga arbetsmarknadsåtgärder/aktiviteter som sektor individ och familjeomsorg arbetar med, antingen inom den kommunala arbetsmarknadsenheten eller som en resurs genom medlemskap i samordningsförbundet finsam, är bland andra Balder, Trappan samt Lerum i Sysselsättning och Arbete (LISA). Dessa verksamheter riktar sig till både unga och vuxna.

För att uppnå målet att intensifiera insatserna för att minska våldet i nära relationer har erbjudande om information kring ämnet och det stöd som sektor individ och familjeomsorg kan erbjuda givits till samtliga verksamheter inom Lerums kommun och inom Västra Götalandsregionen. Det finns även en samsynsgrupp med representanter från bland annat lärande, vård och omsorg, primärvård, psykiatri och kvinnojour. Samsynsgruppens uppdrag är att skapa en gemensam syn på kvinnofridsproblematiken och stödinsatser utifrån att de i sitt dagliga arbete möter våldutsatta kvinnor. Alla kvinnor som söker stöd hos kvinnofridshandläggarna får erbjudande om att delta i en kvinnofridsgrupp, vars syfte är att kvinnorna ska få kontakt med kvinnor som befinner sig i liknande situationer. Utöver detta så har handlägningsrutinerna för kvinnor med barn förändrats. Detta för att sektor individ och familjeomsorg gjort en bedömning av att det finns en svårighet i att både se den våldutsatta kvinnans behov och ge henne stöd, samtidigt som man har ansvar för att bedöma om barnens behov tillgodoses. Det är nu en handläggare på myndighetsavdelningens utrednings- och mottagningsgrupp som gör en förhandsbedömning av barnets eventuella stödbehov, och vid behov även gör en BBiC-utredning (Barns Behov I Centrum).

Konjunkturläget påverkar tydligt verksamheten i sektor individ och familjeomsorg. Detta visar sig i att behovet av försörjningsstöd ligger på en hög nivå, antalet flyktingar som fått egen försörjning efter introduktionstiden har även de blivit allt färre. Sektorn har dock förhoppningar på att det förändrade integrationsarbetet från 2010-12-01, då arbetsförmedlingen ska ta över ansvaret från kommunen, kommer att innebära ökade möjligheter för nyanlända flyktingar till en snabbare introduktion på arbetsmarknaden.

Sektor individ och familjeomsorg har vid uppföljning avseende januari till september angett att de kommer att uppnå målet att minska alkohol- och annat drogmissbruk, då samtliga indikatorer för målet i september följde plan.

4.1.7. Vår bedömning

Utifrån genomläsning av protokoll och övergripande styrdokument bedömer vi att sektorerna i all väsentlighet har arbetat ändamålsenligt mot uppsatta mål och uppdrag. Kommunstyrelsen har erhållit en kontinuerlig uppföljning av sektorernas arbete under året. I huvudsak har sektorerna uppnått de mål och uppdrag som framgår av verksamhetsplanen. Samtliga mål har dock inte uppnåtts men det pågår ett arbete med dem och berörd sektor har, i de fall målen inte bedöms som uppfyllda, redovisat vilket arbete som gjorts under året och vad som återstår att göra.

Sektor samhällsbyggnad har ett flertal mål för 2010 som inte uppnåtts, bland annat att bullret från motorväg och järnväg skall minska, att kommunen skall ta tillvara den resurs som invandrare utgör i form av kompetens och entreprenörsanda samt de trygghetsmål som finns angivna i verksamhetsplanen. För samtliga målområden har arbete pågått under året och fortsatt arbete bör ge goda möjligheter för framtida måluppfyllelse.

4.2. Visions- och utvecklingsnämnderna

Här kommenteras visions- och utvecklingsnämndernas arbete under 2010, dels utifrån protokoll och dels utifrån dialoger som de förtroendevalda revisorerna fört med nämndernas presidium kring årets arbete. 2011-01-01 infördes en ny politisk organisation i Lerums kommun, vilket innebär att de fyra visions- och utvecklingsnämnderna kommer att ersättas med sex beredningar. Beredningarnas uppgift kommer i det väsentligaste att motsvara de uppgifter som fram till årsskiftet legat på Visions- och utvecklingsnämnderna.

4.2.1. Visions- och utvecklingsnämnden för kultur och fritid

Visions- och utvecklingsnämnden för kultur och fritid har ansvarat för att ta fram förslag till kommunfullmäktige avseende service inom kultur och fritidsområdet. Efter diskussion i kommunfullmäktige ska nämnden ge förslag på prioriteringar.

Under 2009 genomförde nämnden en medborgardialog om resecentrum med syfte att få kännedom om vad kommuninvånarna vill fylla de kommunala lokalerna i resecentrumet med. Resultatet av medborgardialogerna, med de förslag som kom in avseende resecentrum, sammanställdes i en rapport som presidiet presenterade för KF 2010-04-27.

Under hösten gjorde tre nämndledamöter studiebesök hos fältassistenterna då de följde med dem under en kväll. Under kvällen besöktes fritidsgårdar och ledamöterna fick information om verksamheten och hur fältassistenterna jobbar. Därefter diskuterade nämnden ungdomssituationen i kommunen och eventuella åtgärder och önskemål inför framtiden. Diskussionen rörde sig mycket kring ett eller eventuellt flera kulturhus/ungdomens hus.

4.2.2. Visions- och utvecklingsnämnden för samhällets omsorger

Visions- och utvecklingsnämnden för samhällets omsorger har ansvarat för att till kommunfullmäktige redovisa behov av service för funktionshindrade, äldre, psykiatri samt individ- och familjeomsorger. Efter diskussion i kommunfullmäktige ska nämnden ge förslag på prioriteringar.

Nämnden har under 2009 gjort en utvärdering av det drogpolitiska arbetet i Lerums kommun, med syfte att undersöka hur det drogpolitiska arbetet fungerat ur ett medborgarperspektiv. Detta relaterat till det övergripande målet: "Invånarna i Lerums kommun ska inte fara illa av alkohol och andra droger" samt de prioriterade områdena:

- Minska antalet missbrukare
- Senarelägga alkoholdebuten
- Tydliggöra föräldraansvaret
- Drogfria alternativ för ungdomar

Slutsatser och rekommendationer går att finna rapport upprättad om utvärdering av "Mål för det drogpolitiska arbetet i Lerums kommun". Rapporten presenterades i kommunfullmäktige i mars 2010 då det även beslutades att det drogpolitiska programmet ska integreras med Vilja och Mål 2011-2014.

Nämnden har sedan våren 2009 arbetat med en utvärdering av hur framtidens hemtjänst skall se ut samt att presentera ett förslag på prioriterade områden. Resultat och utvecklingsområden går att finna i rapport upprättad om framtidens hemtjänst. Rapporten presenterades i kommunfullmäktige i maj 2010. Kommunfullmäktige beslutade då att uppdraga åt kommunstyrelsen att i det fortsatta arbetet med att utveckla hemtjänsten i Lerums kommun beakta resultatet från rapporten samt att återkomma till kommunfullmäktige med en redovisning av hur arbetet fortskrider senast i december 2011.

4.2.3. Visions- och utvecklingsnämnden för skola och utbildning

Visions- och utvecklingsnämnden för skola och utbildning har ansvarat för att ta fram förslag till kommunfullmäktige när det gäller medborgarnas behov av lärande i ett 0-100 års perspektiv. Efter diskussion i kommunfullmäktige ska nämnden ge förslag på prioriteringar.

Nämnden har haft i uppdrag att undersöka nuläget inom skolan i Lerums kommun ställt mot kriterierna för Bästa skolan samt att identifiera utvecklingsområden. Detta arbete resulterade i en rapport som avrapporterades i december 2010. Nämnden har även varit involverad i arbetet med kränkande behandling på skolorna.

4.2.4. Visions- och utvecklingsnämnden för samhällets utveckling

Visions- och utvecklingsnämnden för samhällets utveckling har ansvarat för att ta fram förslag till kommunfullmäktige om hur kommunen ska utvecklas när det gäller miljö, infrastruktur, boende, näringsliv, arbetsmarknad och turism. Efter diskussion i kommunfullmäktige ska nämnden ge förslag till prioriteringar.

Under hösten 2010 var nämnden på studiebesök på Tollereds Övre Kraftstation och Hillerfors grynkvärn, vilket resulterat i att nämnden föreslagit kommunfullmäktige att uppdraga åt kommunfullmäktiges presidium att tillse att de kommande beredningarna tar fram en plan för att på bästa sätt ta vara på kulturarvet i Lerums kommun.

Under 2009 och 2010 har nämnden arbetat med temat turism och har i samverkan med lokalt närings- och föreningsliv samt förvaltningens näringslivsenhet tagit fram ett förslag på ny turismstrategi för Lerums kommun. Strategin syftar till att profilera Lerums kommun som en av de mest erkända, hållbara turistdestinationerna i Västra Götalandsregionen, vilket innebär att det är attraktivt att bo i, verka i samt besöka hela kommunen. Kommunfullmäktige beslutade att anta turismstrategi 2011-2015 i april 2010.

4.2.5. Gemensamma uppdrag

Samtliga Visions- och utvecklingsnämnder har under 2009-2010 arbetat med ett antal gemensamma uppdrag som erhållits från kommunfullmäktige. De gemensamma uppdragen är:

- Policy för frivilligarbete
- Arbete med att utforma visionen
- Arbete med revidering av klimatstrategin
- Arbete med att utforma Vilja och Mål

Arbetet med visionen och med Vilja och Mål är något som nämnderna lyft fram som positivt.

4.2.6. Överlämning till kommande beredningar

Visions- och utvecklingsnämnderna har i sin överlämning till de kommande beredningarna lämnat synpunkter och idéer på vad som varit positivt och vad som varit mindre positivt under den period som gått. Nedan redovisas några av de synpunkter som framkommit, dels i protokoll och dels vid dialog mellan de förtroendevalda revisorerna och nämndernas presidium:

- Medborgardialoger och personliga möten har lyfts fram som positivt
- Gemensamma presidieöverläggningar anses ha varit ett viktigt forum för samverkan
- Otydlig arbetsstruktur mellan Visions- och utvecklingsnämnderna, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Ingen möjlighet till uppföljning eller utvärdering utifrån det som nämnden för vidare till kommunfullmäktige
- Otydligt vilka frågor som tillhör kommunstyrelsen och vilka som tillhör nämnden
- Svårigheter att få svar och återkoppling på frågor och ärenden
- Information från förvaltningen råder det delade meningar om, vissa anser att det har varit bra och andra att man behöver mer, kontinuerlig information

Nämnderna har även lämnat synpunkter på vad som är viktigt att ta med sig in i den nya organisationen. Nedan redovisas några av dessa synpunkter:

- Skapa tydligare struktur, underlätta för var och hur frågor ska redovisas
- Tydliggör arbetsstruktur för förhållanden mellan kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och beredningarna
- Förbättra uppföljningsarbetet
- Fler konkreta uppdrag som kan leda till resultat
- Uppföljning. Bidrar till att uppdraget blir viktigt

4.2.7. Vår bedömning

Vi bedömer att samtliga nämnder har varit involverade i en rad uppdrag, där arbetet med Vilja och Mål lyfts fram som ett av de "bästa" under de fyra åren, i synnerhet den politiska dialogen i samband med detta arbete. Även arbetet med visionen har lyfts fram som positivt, då nämnderna för dessa uppdrag kan se konsekvenserna av arbetet.

Utifrån de minnesanteckningar som förts vid dialogen mellan nämnderna och de förtroendevalda revisorerna är det tydligt att de uppdrag där nämnderna kan se resultat av deras arbete också är de uppdrag som beskrivs som positiva.

Nämndernas synpunkter som förts fram avseende överlämningen till kommande beredningar är relativt likartade. Tydliga uppdrag, tydlig arbetsstruktur och uppföljning, utvärdering och återkoppling på frågor och ärenden är faktorer som anses vara viktiga och som revisorerna bör vara uppmärksamma på i beredningarnas fortsatta arbete.

4.3. Myndighetsnämnder

De förtroendevalda revisorerna har träffat myndighetsnämnderna för en dialog kring nämndernas arbete. Vad som framkommit i dessa dialoger utgör en grund för de förtroendevalda revisorernas ställningstagande i ansvarsfrågan.

4.3.1. Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning när det gäller plan- och byggnadsfrågor samt miljö- och hälsoskydd. Nämnden ansvarar också för myndighetsutövning i frågor som rör vatten och avlopp, renhållning och vissa trafikfrågor.

Av minnesanteckningar som förts vid dialog med de förtroendevalda revisorerna framgår att det viktigaste målet är rättsäker myndighetsutövning. Miljö- och byggnadsnämnden anser att de risker som finns, som är kopplade till målet, är: personalförsörjning, kompetensförsörjning samt IT-system. Deras arbete för att hantera de identifierade riskerna är:

- Rekrytering
  - Bygglövsenheten: rekrytering pågår, stor del av året
  - Miljöenheten: rekrytering sker i början av året.
- Utbildning av personal sker löpande under året samt att personal och nämndledamöter får utbildning i den nya plan- och bygglagen (PBL)
- Sektorsledningen bedriver löpande ett IT-strategiskt arbete

Under året har det funnits svårigheter att rekrytera kompetent personal, vilket bland annat haft påverkan på handläggningstiderna (se 5.1.3).

Avseende kostnader för bygglov så kommet bygglovstaxan att behöva revideras, vilket kommer att genomföras efter att den nya Plan- och bygglagen är antagen (2 maj 2011). Detta bedöms ge ökade taxeintäkter motsvarande 10 % jämfört med 2010.

Nämnden har under året bedrivit ett arbete för att uppnå Vision 2010 och kommunens klimatstrategi. Exempelvis så har en kartläggning av bullersituationen genomförts och utskick med tips och regler görs till alla som eldar med olja, tillsyn på företag och flerbo-stadshus. Kommunens energiplan tillämpas vid byggnation och det finns energirådgivare. Kommunens lokala mål inom förorenad mark har uppnåtts.

Områden som miljö- och byggnadsnämnden anser viktigt att arbeta med framöver är, bland annat:

- Bygglövsenheten – Personal samt kvalitetsarbete
- Miljöenheten – Långsiktigt arbete mot riksdagens och kommunens miljömål, internt kvalitetsarbete
- Ny plan- och bygglag – Utbildningar internt och externt, ny bygglovstaxa, ökat ansvar/ökad volym

4.3.2. Individnämnden

Individnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorg, hemtjänst, särskilt boende, korttidsboende och anhörigvård samt serveringstillstånd. Nämnden ansvarar också för myndighetsutövning inom förskola, familjedaghem, förskoleklass, grundskola, skolbarnsomsorg, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Samverkan med regionen sker dels genom de gemensamma riktlinjerna för samverkan kring barn och ungdomar med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik (VÄSTBUS) och dels genom Familjecentralen i Gråbo. Ytterligare samverkan är den ungdomscentral som startade i Lerum den 1 januari 2011 samt att det pågår ett arbete i kommunen med att utveckla stödet för barn och unga som är placerade i familjehem, Skolfam.

Avseende den nya skollagen kommer det att ske en del förändringar av nämndens myndighetsutövning, exempelvis så kommer fler beslut än idag att kunna överklagas samt att lärares och rektorers allmänna befogenheter förtydligas.

Kommunfullmäktige har uppdragit åt Individnämnden att fullgöra kommunens uppgifter enligt Lag om handel med vissa receptfria läkemedel. Alkoholhandläggaren inom Sektor individ- och familjeomsorg skall utöva tillsynen. Tillsynsavgiften kommer att vara 1 000 kronor per år för de försäljningsställen som även säljer folköl och/eller tobak, 1 500 kronor per år för övriga.

Kostnaden för utbetalt försörjningsstöd var fram till augusti högre i jämförelse med föregående år. Kostnaderna i september och oktober är däremot lägre än föregående år.

Antalet ärenden inom sektor vård och omsorg ökar, både LSS- och SOL-ärenden. Individnämnden ser ett behov av att köpa bostäder och korttidsplatser åt LSS:s målgrupp. Inom äldreomsorgen så klarar de sig precis med de korttidsplatser som finns.

Avseende sektor lärande så kommer en elevhälsoplan att tas fram under våren 2011 för hela sektor lärande. Viktiga områden som de arbetar med är:

- Why not school – för att minska elevernas olovliga frånvaro i skolan
- Minipinocchio – för att kunna göra tidiga insatser för barn och unga som visar på ett normbrytande beteende
- Utbildning och handledning – har genomförts för arbetslag som har elever i sina grupper med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Antalet Lex Sarah-anmälningar har ökat under 2009-2010, vilket delvis sägs förklaras av att äldreomsorgens enhetschefer arbetat strukturerat med att förankra betydelsen av att all personal alltid anmäler avvikelser. Lex Maria anmälningar är i samma omfattning som föregående år.

Inom sektor individ och familjeomsorg finns en rutin för uppföljning av köpt vård. Utöver denna så sker uppföljning även i samband med övervägande och omprövningar av placeringar i individnämnden var sjätte månad. Handläggare har även tät kontakt med behandlingshemmet. Familjehemsplaceringar följs upp genom att familjehemssekreterare och barnhandläggare regelbundet besöker familjerna. Dessa möten sker ibland gemensamt och ibland var för sig. Antalet besök varierar men i snitt görs sex besök per år. Individnämnden har insyn i alla placeringar genom att de två gånger om året övervägs.

Inom sektor vård och omsorg sker uppföljning av köpta platser gemensamt av handläggare och enhetschef vid några tillfällen per år. Uppföljning sker dels genom personliga besök och dels genom att de begär in dokumentation från den köpta platsen. Uppföljning av familjehemsplacering sker en gång varje år av både handläggare och enhetschef för verkställighet.

4.3.3. Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden har tillsyn över föräldrar som förvaltar sitt omyndiga barns pengar. Dessutom har överförmyndaren tillsyn över gode män och förvaltare. Förvaltare och gode män får den som på grund av sjukdom, ålder, psykisk störning eller liknande anledning inte själv kan ta hand om sin ekonomi.

I början av året utförde Länsstyrelsen tillsyn av överförmyndarnämnden och granskade då register och akter utan väsentliga anmärkningar. Överförmyndarnämnden har skärpt värdepappershanteringen sedan granskningen men har inte i övrigt vidtagit några särskilda aktiviteter.

Nämnden har som rutin att inför anlitan av god man eller förvaltare ta in uppgifter från belastningsregistret samt information om betalningsanmärkningar och skulder. Det finns även en rutin att förvaltningen träffar de presumtiva gode männen och förvaltarna för ett personligt samtal innan beslut fattas.

Nämnden har haft utbildning för gode män genom en extern utbildningsanordnare men det finns inga särskilda rutiner för utbildning av de gode männen.

Avseende årsräkningar från förvaltare och gode män så inkommer 70 % i tid. Årsräkningarna är dock av skiftande kvalitet. Nämnden har under 2010 entledigat 3 gode män och 9 har slutat på egen begäran. Nämnden har inte några upprättade skriftliga rutiner för granskning av årsräkningar.

Mängden antal ärenden har ökat kraftigt. År 2007 var det 137 ärenden. Nu är antal ärenden uppe i 250 stycken.

4.3.4. Vår bedömning

Myndighetsnämnderna är i hög grad styrda av nationell lagstiftning i sitt uppdrag. Vid revisorernas dialog med myndighetsnämnderna har inget framkommit som tyder på att myndighetsutövningen inte är rättssäker, tillgänglig eller i övrigt inte håller en hög kvalitet. Med hänsyn till att ärendemängden ökat väsentligt inom överförmyndarnämnden utan att stödorganisationen utvecklats på samma sätt, bedömer revisorerna att det under 2011 är viktigt att noga följa utvecklingen av nämndens verksamhet.

5. Övergripande bedömning av verksamheten under år 2010

Vi har i den övergripande bedömningen tagit i beaktande vad som framkommit i de fördjupade granskningarna, i våra protokollsgranskningar samt vad som i övrigt framkommit vid de förtroendevaldas dialog med nämnder och förvaltning.

Den övergripande bedömningen baseras på de grunder för ansvarsprövning som framkommit i kommunallagen samt av vad som framkommer av god revisionsbedömning.

5.1. Kommunstyrelsen och övriga nämnders ansvar

Vi bedömer att nämnderna under året har utövat sitt ansvar utifrån vad som framgår av reglemente och lag på ett tillfredsställande sätt. Vi har i de fördjupade granskningarna lyft fram rekommendationer på hur verksamheten kan utvecklas. Revisorerna kommer löpande under revisionsåret att följa upp att åtgärder vidtas utifrån framförda rekommendationer.

5.2. Ändamålsenlig skötsel

Vi bedömer att kommunstyrelsens förvaltning av uppdraget har varit ändamålsenlig och i all väsentlighet lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Revisorerna konstaterar att det i de fördjupade granskningarna har framkommit att det är en utmaning för flera av sektorerna att knyta ihop den röda tråden i styrkedjan. Inför revisionsåret 2011 bedömer revisorerna att det är viktigt att följa hur kommunens övergripande styrdokument följs och tar sig uttryck i sektorernas verksamheter.

5.3. Ekonomiskt tillfredsställande verksamhet

Kommunstyrelsen bedöms på ett aktivt sätt ha hanterat de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten under året. Kommunstyrelsen har vidtagit de åtgärder som krävs för att bedriva verksamheterna inom givna ekonomiska ramar. Prognosen i delårsrapporten är att kommunen kommer kunna uppfylla balanskravet för verksamhetsåret 2010.

5.4. Tillräcklig intern kontroll

Arbetet med intern styrning och kontroll har utvecklats under 2010 i hela kommunförvaltningen. Vi bedömer att kommunstyrelsen har erhållit en kontinuerlig uppföljning av sektorernas och nämndernas arbete under året. Utifrån det utvecklingsarbete som bedrivits bedömer revisorerna det som viktigt att följa den fortsatta implementeringen av internkontrollarbetet.

5.5. Identifierade revisionsrisker inför 2011

Utifrån den årliga granskningen och det arbete som bedrivits under året har revisorerna identifierat ett antal revisionsrisker som är viktiga att följa under verksamhetsåret 2011.

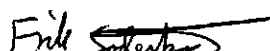
- Utifrån de synpunkter som framkommit i de fördjupade granskningarna bedömer revisorerna att det är viktigt att följa hur kommunens övergripande styrdokument följs och tar sig uttryck i sektorernas verksamheter.

- Underhållsskulden inom Lerums kommun förefaller ha accelererat de senaste åren, såväl inom Va- och väganläggningar som inom fastigheter. Revisorerna bedömer att det är viktigt att få en klar uppfattning av omfattningen på det eftersatta underhållet.
- Utifrån Lerums kommuns ambition att vara en attraktiv arbetsgivare och de resultat som framkom i den översiktliga granskningen av kommunens rutiner och riktlinjer avseende personalförsörjning och kompetens, anser revisorerna att det är viktigt att följa kommunens styrning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och hur utvalda sektorer arbetar med personalförsörjning och kompetens inom sina verksamheter.
- Med hänsyn till att ärendemängden ökat väsentligt inom överförmyndarnämnden utan att stödorganisationen utvecklats på samma sätt, bedömer revisorerna att det under 2011 är viktigt att noga följa utvecklingen av nämndens verksamhet.
- I samband med förstudien av hur kommunen organiserat ansvaret för psykiatrin framkom flera brister i samarbetet mellan kommunen och Västra Götalandsregionen. Revisorerna bedömer att det under 2011 är viktigt att följa hur samarbetet utvecklas. Detta bedöms vara särskilt viktigt då de lagliga kraven på samarbete mellan huvudmännen i fråga om målgruppen skärptes från och med den första januari 2010.

Göteborg 2011-03-10
ERNST & YOUNG AB

Liz Aspebo
Verksamhetsrevisor

Erik Söderberg
Verksamhetsrevisor

Hans Gavin
Certifierad kommunal revisor